Canh bạc tính toán của Iran và Bóng ma của cuộc Đại suy thoái Toàn cầu - một phân tích dựa trên cuộc phỏng vấn với giáo sư Seyed M. Marandi

Bởi Frank , 20 Tháng 4 2026

Canh bạc tính toán của Iran và Bóng ma của cuộc Đại suy thoái Toàn cầu - một phân tích dựa trên cuộc phỏng vấn với giáo sư Seyed M. Marandi

Trong vở kịch địa chính trị đầy biến động của Tây Á, eo biển Hormuz, một tuyến đường thủy hẹp mà qua đó một phần năm lượng dầu thế giới vận chuyển, một lần nữa đã trở thành tiền tuyến vật lý và biểu tượng của một cuộc đối đầu đang leo thang.

Những diễn biến gần đây cho thấy Iran đã đặt eo biển này ở "chế độ hạn chế", quay trở lại tàu thuyền và báo hiệu một lập trường cứng rắn để đáp trả áp lực hải quân Mỹ đang diễn ra. Theo phân tích chi tiết của giáo sư Seyed M. Marandi, một nhà phân tích chính trị hàng đầu của Iran, đây không đơn thuần là một hành động chơi vơi bên bờ vực chiến tranh, mà là hậu quả trực tiếp của một chiến lược chiến tranh Mỹ-Israel thất bại và là điềm báo cho một cuộc sụp đổ kinh tế có thể mang tính thảm họa.

Giáo sư Marandi cho rằng cuộc khủng hoảng hiện tại là hậu quả trực tiếp của một cuộc chiến tranh kéo dài 40 ngày do Hoa Kỳ và Israel phát động nhằm vào Iran. Trái ngược với kỳ vọng của phương Tây về một sự sụp đổ nhanh chóng, Iran không chỉ chống trả được cuộc tấn công chớp nhoáng mà còn ra khỏi cuộc chiến với thực lực

quân sự được tăng cường. Theo Marandi, lệnh ngừng bắn gần đây ở Lebanon lẽ ra phải là một bước ngoặt. Trong một cử chỉ thiện chí sau khi ngừng chiến, Iran đã báo hiệu sự sẵn sàng nới lỏng các hạn chế ở eo biển Hormuz, cho phép nhiều tàu thuyền hơn, kể cả từ các nước "không thân thiện", được đi qua.

Tuy nhiên, lối thoát đó đã không bao giờ được nắm bắt. Theo Marandi, việc Thủ tướng Israel Netanyahu ngay lập tức nối lại các cuộc ném bom dữ dội vào Lebanon đã vi phạm tinh thần của thỏa thuận ngừng bắn. Đồng thời, chính quyền Trump từ chối dỡ bỏ phong tỏa hải quân đối với các cảng của Iran. "Trump đã có thể dỡ bỏ phong tỏa các cảng vào ngày hôm qua," Marandi nhận định. "Đó đã là một lối thoát tốt. Nhưng ông ta đã chọn điều ngược lại. Ông ta chọn leo thang." Iran đã đáp trả một cách nhanh chóng và có tính toán: nước này tái áp đặt các kiểm soát nghiêm ngặt đối với eo biển Hormuz, đóng hiệu quả việc vận chuyển từ năm nước quân chủ Ả Rập có chứa cơ sở hạ tầng quân sự Mỹ.

Thỏa thuận Ngừng bắn Tan vỡ và Sự thất bại của Ngoại giao

Câu chuyện về sự thất bại của ngoại giao nằm ở trung tâm của việc hiểu lập trường hiện tại của Tehran. Giáo sư Marandi chi tiết rằng bản thân lệnh ngừng bắn không sinh ra từ sức mạnh của Mỹ, mà từ sự kiệt quệ. Sau khi hỏa lực của Iran gia tăng thay vì suy giảm, và sau khi những lời đe dọa "sức mạnh vô điều kiện" của Mỹ tỏ ra trống rỗng, Washington buộc phải chấp nhận một kế hoạch 10 điểm của Iran làm cơ sở cho đàm phán. Tuy nhiên, Marandi rất gay gắt trong đánh giá của mình về cách tiếp cận ngoại giao của Mỹ. Ông trích dẫn một bài xã luận gần đây trên Washington Post mà theo cách đọc của ông, đã kêu gọi ám sát các nhà đàm phán Iran đang đi du lịch đến Pakistan.

> "Các phương tiện truyền thông, các nhà báo ở phương Tây, đang cạnh tranh với nhà nước để thúc đẩy các tội ác chống lại loài người," ông tuyên bố, cho rằng các cơ quan báo chí phương Tây đồng lõa trong việc tạo điều kiện cho một chương trình nghị sự diệt chủng bằng cách gán các cuộc không kích không ngừng vào các ngôi làng Lebanon là các cuộc tấn công vào "thành trì của Hezbollah".

Sự sụp đổ của lòng tin ngoại giao này đã khiến khu vực bị mắc kẹt trong một vòng luẩn quẩn.

Mỗi khi Iran thực hiện một cử chỉ giảm leo thang, như việc mở lại eo biển có điều kiện, nó đều bị đáp trả bằng nhiều lệnh trừng phạt hơn của Mỹ hoặc hành động quân sự của Israel. Do đó, Tehran đã quay trở lại chính sách răn đe tối đa, khẳng định rằng đường thủy sẽ vẫn đóng đối với các tác nhân thù địch cho đến khi lệnh phong tỏa hải quân đối với các cảng của Iran được dỡ bỏ.

Cuộc chiến tiêu hao: Mồi nhử, Máy bay không người lái và Thành phố Ngầm

Một trong những tiết lộ nổi bật nhất từ cuộc phỏng vấn là đánh giá của giáo sư Marandi về thực tế quân sự tại hiện trường. Ông bác bỏ ý tưởng rằng Mỹ hoặc Israel có thể giành chiến thắng quyết định, khẳng định rằng các nhà phân tích phương Tây đã liên tục tính toán sai về kiến trúc phòng thủ của Iran. Theo Marandi, Iran đã chuẩn bị cho thời điểm này trong nhiều thập kỷ. Các cơ sở sản xuất tên lửa và máy bay không người lái của nước này phần lớn nằm trong các căn cứ ngầm "bất khả xâm phạm". Lực lượng không quân và hệ thống phòng không được giấu trong các đường hầm núi. Hơn nữa, Iran đã triển khai "hàng chục nghìn mồi nhử", bao gồm máy bay, bệ phóng và hệ thống phòng không giả, nhiều trong số đó đủ tinh vi để phát ra tín hiệu nhiệt. Ông tuyên bố rằng phần lớn sự tàn phá mà các phương tiện truyền thông Mỹ và Israel khoe khoang trong cuộc chiến 40 ngày là do những mồi nhử này gánh chịu.

Sự chuẩn bị này còn mở rộng đến một cuộc xâm lược trên bộ tiềm tàng. Marandi lập luận rằng địa hình gồ ghề, nhiều núi của Iran, kết hợp với các mạng lưới ngầm rộng khắp, sẽ biến bất kỳ cuộc tấn công trên bộ nào thành một cơn ác mộng kéo dài cho quân xâm lược. "Người Iran có thể sẽ để họ chiếm một số vùng đất, một số hòn đảo, và sau đó họ sẽ bắt đầu tấn công họ," ông dự đoán. "Họ sẽ tiếp tục và tiếp tục tấn công và tấn công và tấn công trong nhiều ngày, nhiều tuần và nhiều tháng."

'Năm kẻ đồng lõa' và Cơn bão lửa Kinh tế Đang tới Gần

> Có lẽ khía cạnh đáng báo động nhất của phân tích là dự đoán về một cuộc Đại suy thoái toàn cầu hoàn toàn, không gây ra bởi biến động thị trường tài chính, mà bởi

sự phá hủy vật lý đối với cơ sở hạ tầng năng lượng của Bán đảo Ả Rập. Giáo sư Marandi chỉ ra năm quốc gia Ả Rập – bao gồm UAE, Qatar, Bahrain và Kuwait – là "đối tác toàn diện" trong cuộc chiến chống Iran, viện dẫn việc họ cung cấp không phận và căn cứ cho quân đội Mỹ. Ông cảnh báo rằng nếu Mỹ tấn công các nhà máy điện hoặc cơ sở hạ tầng quan trọng của Iran, Iran sẽ không còn lựa chọn nào khác ngoài việc trả đũa các quốc gia láng giềng này.

"Iran sẽ phá hủy các nhà máy điện của họ," ông tuyên bố, và lưu ý rằng không giống như mạng lưới phi tập trung của Iran, các quốc gia này phụ thuộc vào một vài cơ sở lớn, dễ bị tổn thương. Thời điểm, ông nói thêm, là rất quan trọng. Khi mùa nóng đến gần, việc phá hủy sản xuất điện ở Vịnh Ba Tư sẽ khiến khu vực này trở nên không thể ở được, buộc phải sơ tán hàng loạt. Hậu quả đối với thị trường năng lượng toàn cầu sẽ mang tính ngày tận thế: các mỏ dầu và khí đốt, các nhà máy hóa dầu và hàng trăm tàu chở dầu hiện đang xếp hàng ở Vịnh sẽ bị cuốn vào cuộc chiến. "Chúng ta đang lao vào một cuộc Đại suy thoái toàn cầu," Marandi kết luận. "Các nhà máy sẽ đóng cửa... nền kinh tế sẽ bị tê liệt... chúng ta có thể sẽ phải đối mặt với nạn đói toàn cầu với hàng chục triệu người phải di tản."

© 2022 Anadolu Agency

Sự Kết thúc của Thời kỳ Đơn cực?

Bất chấp dự báo u ám, Marandi nhận thấy một sự thay đổi mô hình trong nhận thức toàn cầu. Ông lưu ý rằng ở các nước như Trung Quốc, cuộc chiến đã dẫn đến một sự đánh giá lại hoàn toàn về Iran. Câu chuyện của phương Tây về một chế độ yếu ớt, không được ưa chuộng ở Tehran đã sụp đổ trước sức mạnh quân sự và sự đoàn kết xã hội đã được thể hiện của Iran.

Mặc dù ông thừa nhận rằng một cuộc chiến trong tương lai sẽ gây ra thiệt hại nghiêm trọng cho Iran, ông lập luận rằng Hoa Kỳ đang trên đà đi đến một bế tắc chiến lược. Mỹ không thể giành chiến thắng quyết định về mặt quân sự, nền kinh tế thế giới không thể hấp thụ cú sốc của một cuộc phong tỏa Hormuz và một cuộc chiến Vịnh, và uy tín của Washington đã bị nghiền nát bởi sự bất lực trong việc khuất phục một cường quốc khu vực kiên quyết.
"Nó sẽ đánh dấu sự kết thúc của đế chế," Marandi tuyên bố. Khi kết thúc cuộc phỏng vấn, câu hỏi trọng tâm vẫn không phải là liệu xung đột có mở rộng hay không, mà là

khi nào cuộc tấn công tiếp theo của Mỹ sẽ xảy ra và liệu thế giới có chuẩn bị cho cơn bão lửa kinh tế sẽ tiếp theo sau đó hay không. Hiện tại, eo biển Hormuz vẫn là một cò súng, và bàn tay của Cộng hòa Hồi giáo đang lơ lửng phía trên nó.